

Det Kongelige Miljøverndepartement
Postboks 8013 Dep

0030 OSLO

Deres ref
2002-458-1
K/Thg/tla

Arkiv
C51

Vår ref.
02/00919-004/JAPE

Dato
ALTA, 20.06.2002

NOU 2002: FORTID FORMER FRAMTID - UTFORDRINGER I EN NY KULTURMINNEPOLITIKK - HØRING

Jeg viser til utsending av høringsdokument 28.02.2002 vedrørende ovennevnte.

Hovedutvalget for oppvekst, utdanning og kultur, som på vegne av Alta kommune gir uttalelse, har behandlet saken i møte 18.06.2002 PS Sak 0075/02 og gjort følgende vedtak:

Hovedutvalget for oppvekst, utdanning og kultur slutter seg til "Høringsuttalelse fra Alta kommune" dat. 4. juni 2002 og avgir denne som Alta kommunes uttalelse i saken.

Høringsuttalelsen vedlegges i eget dokument.

Dette til underretning.

Med hilsen

Jar H. Pettersen
kultursjef

Vedlegg: NOU 2002:1: Fortid former framtid – Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk –
Alta kommunes høringsuttalelse

Kopi m/vedlegg til:

- Alta museum, her
- Finnmark Fylkeskommune. Fylkeskulturetaten, Henry Karlsens plass 1, 9800 Vadsø

**NOU 2002:1: Fortid former framtid
Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk**

Høringsuttalelse fra Alta kommune

Saksbehandler: Hans Christian Søborg, bestyrer/konservator, Alta Museum

BAKGRUNN

Stortinget anbefalte våren 1998 å sette ned et offentlig utvalg som skulle utrede en ny kulturminnepolitikk. Bakgrunnen var at stortingsflertallet la til grunn at dagens kulturminnepolitikk ikke er tilstrekkelig for å sikre vår felles kulturarv for kommende generasjoner. Anbefalingen ble fulgt opp av Regjeringen Bondevik I, og ved kongelig resolusjon av 9. april 1999 ble kulturminneutvalget oppnevnt for å utrede mål, strategier og virkemidler i kulturminnepolitikken.

Utvalget som har hatt 17 medlemmer delte seg i et flertall på 15 medlemmer og et mindretall på 2 medlemmer. Mindretallet har ikke kunnet slutte seg til flertallets anbefalinger og deres særmerknad er tatt inn i sin helhet som kapittel 15 i utredningen.

Regionale høringsmøter er blitt avholdt. Kultursjef Jan H. Pettersen og museumsbestyrer Hans Christian Søborg deltok fra Alta kommune på det nordnorske høringsmøtet i Tromsø 19. april i år.

Miljøverndepartementet har satt 28. juni i år som frist for innsending av høringsuttalelser.

BESKRIVELSE

Hovedlinjene i NOU 2002: 1 Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Utredningen er delt i to hoveddeler:

Del I: Verdigrunnlag og hovedlinjer i ny kulturminnepolitikk (kap 2-3, side 23-43)

Del II: Forslag til tiltak (kap. 4-15, side 45-157)

Visjon:

"Kulturminner og kulturmiljøer – kilder til opplevelse, utvikling og verdiskaping"

5 mål for en ny kulturminnepolitikk:

1. Kulturminner og kulturmiljøer viser et historisk, kulturelt og materielt mangfold
2. Samvirket mellom mennesker og kulturminner skaper verdier, kunnskap og opplevelser.
3. Sammenhengene mellom natur og kulturminner stimulerer til bærekraftig ressursforvaltning
4. Det er likeverd i samspillet mellom offentlige og private aktører.
5. De økonomiske rammene står i forhold til oppgavene.

Utvalgets flertall mener grunnlaget for en ny kulturminnepolitikk som gir bedre vern og bedre bruk av mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer blant annet må formes ved følgende **strategier**:

- *Legges vekt på kulturell variasjon og mangfold*
- *Gi muligheter for et differensiert vern og for regionale variasjoner*
- *Gi rom for åpne og fleksible verdivurderinger som tar hensyn til historiske, sosiale og kulturelle sammenhenger*
- *Legges økt vekt på formidling og tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljøer*
- *Legges vekt på prosesser med bred deltakelse og lokal forankring*
- *Rette større oppmerksomhet mot kulturminner og kulturmiljøer som kunnskaps- og opplevelsesressurser*
- *Legges vekt på miljømessige sammenhenger, inkludert sammenhengene mellom natur og kultur*
- *Legges til rette for en tilpassing mellom vernets formål og eiers, rettighetshaveres og brukeres interesser, inkludert videreføring og utvikling av næringsvirksomhet.*
- *Foretas en markant større økonomisk satsing og en rettferdig fordeling av omkostningene ved fredning og vern.*
- *Legges vekt på å gjennomføre lovendringer og sikre en god samordning og samarbeid på tvers av sektorer både regionalt og sentralt nå.*

Utvalgets flertall har prioritert 17 hovedområder:

- *Ny kulturminnelov*
- *Bedre samarbeid*
- *Å tydeliggjøre hvorfor noe skal tas vare på*
- *En bedre dispensasjonspolitikk*
- *Vurdere kulturmiljøfredninger som virkemiddel*
- *Utvikle registre over kulturminner*
- *Landskapet og dets kulturminner og kulturmiljøer*
- *Arkeologiske kulturminner og det lange tidsperspektivet*
- *Oppfølging av Malta-konvensjonen og etterreformatorisk arkeologi*
- *Bedre vern av samiske kulturminner*
- *De nasjonale minoritetene og den flerkulturell utfordringen*
- *Bedre vern og formidling av kystens kulturhistorie*
- *Kulturminner og kulturmiljøer som en del av by- og stedsutvikling*
- *Bedre vern og formidling av kulturminner fra den nære fortid*
- *Norges bidrag til verdensarven*
- *Vern og ressursforvaltning av bygningsarven*

MERKNADER FRA ALTA KOMMUNE

Utredningen nevner stort sett konkrete kulturminner bare i "eksempelboksene". Alta er kun nevnt 1 gang i utredningen (i listen over de 4 kulturminner i landet på UNESCOs Verdensarvliste på side 137). Hele utredningen omhandler imidlertid tema som er av betydning også for vår kommune.

Miljøverndepartementet har bedt om at høringskommentarene følger den disposisjonen som er oppgitt nedenfor:

1. Utredningens mål, strategier og innsatsområder

Alta kommune er enig i de mål, strategier og hovedsatsingsområder som er tatt med i utredningen og mener at de er et godt utgangspunkt for en fremtidig kulturminnepolitikk. De mål og strategier som er satt opp synes godt tilpasset dagens samfunnsutvikling.

Satsingsområdene som er oppført faller sammen med prioriterte saker for andre områder av dagens kultur-, forsknings- og utdanningspolitikk (feks satsing på barn og unge, frivillig innsats, vektlegging av det flerkulturelle, satsing på internasjonalt samarbeid og oppbygging av nettverk).

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven?

- **Alta kommune støtter satsing på bedre vern av samiske kulturminner og vektleggingen av den flerkulturelle utfordringen (kap 3 side 41, kap 5 side 61-63, kap 10 side 108-109).**

Det flerkulturelle, pluralistiske samfunn har lange tradisjoner i Alta og Finnmark, og dokumentasjon og formidling av dette har alltid vært en prioritert oppgave for museene her. Alta kommune mener at strategien for en ny kulturminnepolitikk ikke bare må innebære at det opprettes egne instanser for forvaltning og formidling av etniske gruppers kulturminner, men at det må også finnes instanser som fremhever samspillet mellom de ulike gruppers kultur. Det er som kjent først i møtet med andre folkegrupper at etnisitet dannes. Det må være viktig for erkjennelsen av mangfoldet i vår kultur at det også i fremtiden er institusjoner som har som mål å få frem møtet mellom mange ulike folkegrupper: samer, nordmenn, kvener, russere og nyere innvandrergupper fra andre verdensdeler.

- **Alta kommune støtter utredningsens satsing på arkeologiske kulturminner og det lange tidsperspektivet. Den forhistoriske bergkunsten i Alta er kommunens største kulturminneskatt. Finnmark har også andre særegne kulturminner for eksempel rester etter flere tusen steinalderhus, en kategori som er mer sjelden i resten av landet**
- **Samtidig mener kommunen slik som kulturminneutvalget at kulturminner fra den nære fortid må sikres bedre vern (kap. 3, side 43). Dette er spesielt viktig i Finnmark fordi nesten alle kulturminner fra nyere tid forsvant med brenningen i 1944.**
- **Alta kommune er også spesielt opptatt av hovedsatsingsområdet, kystens kulturhistorie. Kommunen har igangsatt flere prosjekter innen dette feltet (for eksempel istandsetting av en av Finnmarks to offentlige eide fiskebåter av kuttertypen fra begynnelsen av 1900-tallet, M/K Vally, og bygging av et "båthus" for formidling av møtet mellom kyst og innland i fjordbunnen).**

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping

Alta kommune støtter utredningens strategi om at det "Legges økt vekt på formidling og tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljøer" (kap. 4-5).

- **I år 2002 har Alta kommune ved Alta Museum igangsatt flere tiltak for å bedre tilgjengeligheten til museets samlinger og kulturminner som museet har ansvaret for (for eksempel ved produksjon av film om bergkunsten i Alta., digitalisering av**

fotosamlingen som blir tilgjengelig for publikum, utarbeiding av pedagogiske opplegg om kulturminner i kommunen).

- **Alta kommune har forståelse for at bare et utvalg av kulturminnene kan og bør tilrettelegges for publikum, men vil utfra egen erfaring påpeke at tilgjengelighet kan skape bedre vern av kulturminner.**

I forvaltningsplanen for bergkunsten i Alta (som ble sendt på høring i 2002 av Riksantikvaren) påpekes det for eksempel at bergkunstfeltene som er tilrettelagt for publikum i Hjemmeluft/Jiepmaluokta synes å være de best bevarte i Alta. Dette skyldes blant annet at det her er bygd gangveier som hindrer tråkk direkte på bergene, at det er vakthold og guiding i området mesteparten av døgnet og at feltene rengjøres regelmessig.

Skilting og besøk har økt respekten for kulturminnene her. De besøkende vokter på hverandre og det er svært lite hærverk i området i turistsesongen. De få grove tilfeller med hærverk som har forekommet, har skjedd om natten sent på høsten når det ikke er andre mennesker til stede. En undersøkelse av de besøkendes adferd i 2001 som Riksantikvaren bestilte og som Tromsø Universitetsmuseum hadde ansvaret for i år 2001 konkluderte med at de besøkende svært sjeldent tråkket utenfor gangveien. Nesten alle fulgte reglene for adferd i området.

- **Det synes dessuten å være et samspill mellom lokalbefolkningens og de tilreisendes respekt for fornminnene i Alta. Et stort besøkstall fra inn- og utland og innlemming på Verdensarvlisten øker lokalbefolkningens stolthet over kulturarven og at lokalbefolkningen oppfatter kulturminnene som betydningsfulle styrker turistenes interesse for bergkunsten. Helleristningsmotiver brukes som logoer av et stort antall institusjoner, bedrifter og foreninger i lokalsamfunnet.**

På "UNESCO-skiltene" i Hjemmeluft/Jiepmaluokta fornminneområde (utarbeidet av Alta Museum) understrekes det at disse kulturminner ikke bare tilhører lokalbefolkningen, men er en del av "din" kulturarv uansett hvor "du" kommer fra. "*Protect World Heritage – Stay on this path through the past – Save YOUR heritage for the future*" er en del av teksten på norsk, samisk, finsk og tre fremmedspråk.

- **Alta kommune er enig med utvalgets flertall (kap 9) om at de økonomiske virkemidlene og rammevilkår må styrkes vesentlig. Tilretteleggingen i Hjemmeluft/Jiepmaluokta må på flere måter sis å være en av de mest vellykkete tilrettelegginger av forhistoriske kulturminner i landet, men heller ikke her står de økonomiske rammene i forhold til oppgavene.**

Som påpekt i utredningen (kap 4 side 47) er "kulturist-trenden" blitt viktig i reiselivet. "Kulturisten" ønsker både natur- og kulturopplevelser i fritid og ferie. Helleristningene i Hjemmeluft/Jiepmaluokta er antagelig verdens best besøkte bergkunst (men unntak av kopiene av hulemaleriene i hulekopier i Frankrike). Helleristningene er Finnmarks største turistattraksjon etter Nordkapp-plataet. Bergkunsten besøkes årlig av ca. 60.000 mennesker fra hele verden i perioden mai-september.

Alta Museum som ligger i tilknytning til dette fornminneområdet er Nord-Norges best besøkte museum i sommersesongen av ca. 100 offentlige museer i landsdelen og det nest best besøkte av ca. 100 offentlige museer i landsdelen etter Tromsø Museum på årsbasis (65-75.000 besøkende).

Barn og ungdommer en betydelig ressurs for et lokalsamfunn (kap 4, side 51). Alta kommune er den folkerikeste i fylket (17.000 innbyggere) og har det høyeste antall barn og unge (ca. 7.000 iberegnet de 2.000 studentene til Høgskolen i Finnmark hvorav de fleste ikke har Alta som hjemstedskommune).

Alta Museum har ansvaret for formidling omkring bergkunsten i Alta og er utpekt som ansvarsmuseum for forhistorie i Finnmark pga betydningen til helleristningsfeltene, de eneste forhistoriske kulturminner i landet på UNESCOs Verdensarvliste.

Til tross for stort besøk og en relativ stor lokalbefolkning har Alta Museum bare fått en liten brøkdel av det som er vanlig til formidling gjennom basisutstillinger. Museet fikk 100.000 kr av MVD i 1990 og 100.000 kr i 1998 av Norsk kulturråd, mens resten av kostnadene på 1,5 millioner ble dekket av Alta kommune. NMU anbefaler at man bruker minst 16.000 kr pr kvm til basisutstillinger og det har ikke vært uvanlig at nyere museer (med langt mindre besøk enn Alta Museum) har fått 8-18 millioner kroner i statlige tilskudd til produksjon av sine basisutstillinger.

Museets årlige driftsbudsjett (6.3 millioner kroner i år 2000) har inntil i år vært finansiert særlig av egeninntekter, 67 % i år 2000 (4.2 millioner kroner) og dertil tilskudd fra Alta kommune, 19 % i år 2000, men de ordinære statlige tilskudd bare utgjorde ca. 9 % i år 2000. Museet har takket være bergkunsten og stor innsats når det gjelder markedsføring, butikk- og kafesalg, egeninntekter som er blant de høyeste i landet, men det er grenser for hvor mye museet kan få inn av midler fra de besøkende.

Det er også usikkert hvor lenge Alta kommune vil klare å bære hoveddelen av de offentlige tilskudd og det er derfor meget prisverdig at Kulturdepartementet i år 2002 har gått inn med 500.000 ekstra kroner i direkte tilskudd til driften av museet som en del av konsolideringsprosessen for norske museer.

Alta kommune mener at staten har en klar forpliktelse til å legge forholdene til rette for *kvalitet* i forskning, bevaring og vern av kulturminner over hele landet. Men at de største økonomiske ressursene med hensyn til formidling bør settes inn på de stedene der formidlingen krever et spesielt stort omfang fordi den skal tjene en i norsk målestokk stort antall barn og unge, en relativ stor lokalbefolkning og et stort antall tilreisende fra inn- og utland slik som i Alta.

Alta kommune har sammen med Finnmark fylkeskommune laget planer for utvidelse av museumsbygget for å blant annet gi plass til nye og større basisutstillinger og auditorium for å bedre formidling av bergkunsten og andre forhistoriske kulturminner i Finnmark. Planene som inngår i "*Etablering av nasjonalt bergkunstsenter*" ble oversendt MVD i april 2002. Kommunen håper at disse planer vil få tilslutning fra departementet.

De internasjonale traktater Norge har tilsluttet seg gjør det dessuten av stor betydning at staten sørger for vern og formidling knyttet til det lille antall kulturminner (4 stk) i landet på UNESCOs Verdensarvliste.

- **Alta kommune støtter forslaget om et kulturminnefond (kap 9, side 100) med lotterifinansiering etter modell fra "Heritage Lottery Fund". Samtidig mener Alta**

kommune flere nytenkende modeller for organisering av den offentlige kulturminneforvaltningen kunne vært nevnt.

Ettersom det britiske "Heritage Lottery Fund" er nevnt i utredningen kunne utvalget for eksempel ha sett nærmere på organiseringen av "English Heritage" som har ansvaret for 400 av de viktigste kulturminner i England deriblant Verdensarvminnet, Stonehenge. "English Heritage" er så vidt vi har forstått et eksempel på særdeles vellykket forvaltning som legger stor vekt på tilgjengelighet og formidling og som skaffer 345 millioner kroner i egeninntekter hvert år fra driften av kulturminnene (i tillegg til 1323 millioner kroner fra Kulturdepartementet). EH jobber tett sammen med det britiske Miljøverndepartementet samtidig som det er en frittstående stiftelse som rapporterer direkte til Kulturdepartementet.

4. Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet

- **Alta kommune er enig i utredningens strategi om en jevnere fordeling av de økonomiske byrdene (kap 5 side 55, 57, 63).** I Hjemmeluft/Jiepmaluokta eier staten et 430 mål stort fornminneområde. Alta kommune har uten tvil hittil tatt på seg de største økonomiske byrdene i forbindelse med vern og formidling av området og etterlyser en jevnere, mer rettferdig fordeling av utgiftene til dette.
- **Alta kommune er enig i utredningens anbefaling om at staten har ansvaret for å bringe vedlikehold av kirkene opp på et tilfredsstillende vedlikeholdsnivå (Kap 5 side 70)** og at Statens andel dekkes over Kirkedepartementets og Kommunedepartementets budsjett. I Alta kommune er det utenom noen få bortgjemte skjåer og stabburer kun 5 kirker fra før 1944 som står igjen etter brenningen av Finnmark. Kirkene er derfor spesielt viktige kulturminner i Finnmark.
- **Alta kommune er også enig i utredningens anbefaling om at alder ikke skal være eneste kriterium for vilkår for automatisk å frede kulturminner (kap 5, side 60)** og vil legge til at kanskje bør ikke kulturminnets tilstand ikke alltid legges så stor vekt som hittil (jfr strategien om "differensiert vern og regionale variasjoner").

I Alta kommune ligger det for eksempel de delvis restaurerte ruiner etter verdens første permanente nordlysobservatorium. Stortinget finansierte byggingen av dette anlegget på fjelltoppen Haldde etter initiativ fra professor Kristian Birkeland. Anlegget var i drift i årene 1899-1926. Observatoriet ble brent i 1944 og det er bare ruiner og funn av "arkeologisk karakter" igjen (rustne jernstykker og bruddskår av gulv, glass, keramikk). Kulturminnet er likevel etter kommunens oppfatning av nasjonal betydning.

Observatoriet er bygd på et hellig samisk fjell. De immaterielle sidene ved samiske landskap nevnes på side 62 (kap 5). Men også andre landskapsformasjoner uten menneskelig "bearbeiding" har også fått kulturell betydning pga deres plass i nasjonalt viktig diktning og eller kunst for eksempel Dovrefjell, Stalheimskleivene, Lofotveggen (jfr utredningens mål om sammenhengen mellom natur og kulturminner).

Kobberverket i Kåfjord i Alta kommune kom ikke med på prioriteringslisten over tekniske og industrielle kulturminner (1990) fordi det meste av det maskiner, gruveinnretninger og bygninger forsvant i brenningen av Finnmark i 1944. Likevel mener Alta kommune at kulturminnet burde blitt tillagt nasjonal betydning fordi det var landets største kobberverk på

midten av 1800-tallet, Nordkalottens første storindustri og starten på det moderne pluralistiske samfunn i Vest-Finnmark.

5. Partnerskap og samarbeid

Alta kommune støtter den store betydningen utredningen mener alle typer samarbeid og partnerskap må ha i kulturminneforvaltningen.

Alta kommune har erfaring fra mange av de typene samarbeid som utredningen fremhever som viktige.

- **Alta kommune er enig i utredningens understreking av betydningen til frivillige organisasjoner i kulturminnearbeidet (kap 6).** Alta historielag, Alta husflidslag Alta kunstforening, Altafjord kystlag og mange grendeforeninger har for eksempel gjort en stor innsats i vår kommune. Likevel synes Alta kommune å se en forskyvning vekk fra det tradisjonelle dugnadspregete kulturarbeidet til mer profesjonelle lønnet innsats i kulturminnearbeidet. Flere av de foreninger NOU 2002 nevner som betydningsfulle i kap 6 er mer sammenslutninger av institusjoner som er offentlig finansiert og yrkesorganisasjoner for personer ansatt i kulturminnevernet enn foreninger for privatpersoner som på fritida arbeider for kulturminnevern for eksempel Norges Museumsforbund, Samisk Museumslag, Norsk forening for fartøyvern.
- **Alta kommunes eget museum spiller en viktig rolle i kulturminnearbeidet ikke bare slik som andre museer (se kap 7 side 80) i formidlerrollen, som kunnskapsbank, møteplass, kunnskapsgenerator og forvalter av antikvariske bygninger, men også som den institusjon som utfører mye av skjøtselsarbeidet på vegne av kulturminnemyndighetene særlig når det gjelder bergkunsten i Alta.**

I forvaltningsplanen for verdensarven, bergkunsten i Alta, som Riksantikvaren har sendt på høring våren 2002 foreslås det at Alta kommune v/Alta Museum skal gjøre mesteparten av skjøtselsarbeidet på vegne av de mange overordnede myndigheter som egentlig har ansvaret for dette arbeidet. I kommunens uttalelse er det presisert at kommunen er villig til å gjøre mye av dette arbeidet dersom kommunen får tilført de økonomiske ressurser som er nødvendig.

- **Alta kommune er svært opptatt av at (kap 10, side 110) det departementale samarbeidet forbedres mellom Kulturdepartementet (som har ansvaret for museene på tilskuddsordningen) og Miljøverndepartementet (som har ansvaret for kulturminner) og mellom Kulturdepartementets direktorat, NMU, og Miljøverndepartementets direktorat, Riksantikvaren (kap 7, side 85).**

Dette var også et viktig moment i innstillingen fra Familie- kultur- og administrasjonskomiteen til St. melding nr. 22 (1999-2000) den såkalte ABM-melding som nevnes i NOU 2002:1 i kap 7.4. I komiteens merknader sto det "komiteen har merket seg at meldingen tar til ordet for et bedre samarbeid mellom museene og kulturminneforvaltningen og nevner spesielt Alta Museum i forhold til Verdensarvområdet og Kulturdep og Miljøverndep bør snarest mulig avtalefeste de aktuelle museenes drift og forvaltning av de antikvariske eiendommer som tilhører Miljøverndep."

- **Alta kommune er svært opptatt av å få etablert god samarbeid og samordning på tvers av sektorer og nivåer, regionalt og sentralt (jfr utredningens strategi for dette).**

I samarbeidskomiteen som er etablert for bergkunsten i Alta er de mange ulike nivåer og instanser som alle har ansvar og myndighet for bergkunsten i Alta: Miljøverndep., Riksantikvaren, Tromsø Universitetsmuseum, Finnmark fylkeskommune og Sametinget representert. Slik som Alta kommune har fremhevet i uttalelsen til forvaltningsplanen for bergkunsten som var på høring våren 2002, har forvaltningen vært vanskeliggjort og ineffektiv på grunn av uklare roller og ansvarsforhold. På grunn av den uryddige, ineffektive forvaltningen har Alta kommune tatt det største ansvaret for den daglige driften av Hjemmeluftområdet. Alta kommune har imidlertid ingen myndighet eller ansvar etter kulturminneloven.

- I den nasjonale konsolideringsprosessen og nettverksbyggingen som følger opp Kulturdepartementets ABM-melding er det i Finnmark foreslått at Alta Museum skal styrkes ved samlokalisering og samarbeid med et nasjonalt bergkunstsenter. Sentret skal ha ansvaret for forvaltningen av verdensarven. Finnmark fylkeskommune og Alta kommune har utarbeidet planer for utvidelse av museumsbygget, og mål, eierforhold, roller og funksjoner for sentret. Disse ble oversendt Miljøverndepartementet i april 2002.
- **Alta kommune er glad for at Norges bidrag til verdensarven er valgt som ett av 177 hovedsatsingsområder (kap 3 side 43, kap 13, side 136-137).**

Alta kommune håper at nå når en forvaltningsplan for verdensarven, bergkunsten i Alta er utarbeidet (sendt på høring av Riksantikvaren våren 2002), at Alta vil få noen av midlene på den årlige posten for "World Heritage List, nasjonale tiltak" på statsbudsjettet. Midlene (6.3 millioner kroner i 2002) har hvert eneste år kun gått til Bryggen i Bergen og Gruvebyen på Røros. Altas andel har med unntak av et par år (200.000 kr i 1993, 140.000 kr i 2001) vært 0.

- **Alta kommune har deltatt aktivt i internasjonalt kulturminnesamarbeid med både Nordkalotten, Norden, Europa, og andre verdensdeler som arbeidsfelt. Dette skyldes særlig de internasjonale nettverk som er etablert for bergkunst og UNESCOs Verdensarv (se kap 13).**

Alta kommune ved Alta Museum skal for eksempel delta i EU/EØS-finansierte Interregprosjektet, "RANE, Rock Art of Northern Europe" som skal arbeide med vern, dokumentasjon og formidling av bergkunsten i de nordiske landene i årene 2002-04.

Alta Museum samarbeider med Miljøverndepartementet/Riksantikvaren og Department of Environmental Affairs og Tourism i Sør-Afrika i utviklingsprosjekter knyttet til turisme og kulturminner (andre institusjoner nevnes i kap 13 side 142). Museumsbestyreren var på befaringsprosjekter med norsk støtte og 3 unge sør-afrikanere besøkte Alta i 8 dager for å lære av våre erfaringer i 2001. Utgiftene til reise og opphold under besøkene ble dekket av MVD, men arbeidstida til museumsbestyreren (ca 1 månedsverk) ble dekket av Alta kommune.

Alta Museum har et samarbeid med andre bergkunstinstitusjoner i Norge, Sverige, Finland og andre steder i Europa om for eksempel formidling for skoler. Museet har arrangert to internasjonale og en norsk konferanse om forskning, formidling og vern av bergkunst.

Alta deltar på de årlige møter for steder på Verdensarvlisten i Norden.

Alta kommune håper at nettverksbyggingen som er fremhevet i både Kulturdepartementets St meld 22 (1999-2000) og i NOU 2002:1 kan utvides gjennom etablering av et nasjonalt bergkunstsenter i tilknytning til Alta Museum (ideutkast om dette datert april 2002 er oversendt MVD).

6. Kompetanseoppbygging og utdanning

- **Alta kommune støtter utredningens anbefaling i kap 11 (side 117-18, 126) om behovet for utdanning av konservatorer som kommunen har merket seg blant annet i arbeidet til med sikring av bergkunst.**
- **Alta kommune støtter utredningens anbefalinger om behovet for bruk av kulturminner i arbeid rettet mot skoler (kap. 11, side 126) og vil nevne at Alta kommune v/Alta Museum har igangsatt et prosjekt i 2002 for å utvikle pedagogiske opplegg for ulike typer kulturminner i Alta med arbeidstittelen "Møtet mellom ulike folkegrupper i Alta". Dette er finansiert av konsolideringsmidler bevilget til Alta Museum direkte fra Kulturdepartementet i 2002.**
- **Alta kommune mener at etablering av et nasjonalt bergkunstsenter i Alta vil være i tråd med utredningens tanker som er redegjort for i kap 11 om kompetansemiljøer, sentrer og nettverk for konservering.**

Alta kommune mener at etablering av et bergkunstsenter i Alta må prioriteres høyt av staten når det gjelder kompetanseoppbygging for vern av arkeologiske kulturminner som er et foreslått hovedsatsingsområde. Alta kommune mener at selv om arkeologiske kulturminner er satt opp som et satsingsområde så behandles disse kulturminner i for liten grad i utredningen. Den største delen av utredningen gjelder vern av bygninger fra nyere tid (og middelalder).

7. Mindretallets særmerknad

Alta kommune er til en viss grad enig i utvalgets mindretall særmerknad i kap 15 om at det savnes en grundigere redegjørelse og analyse for hva kulturminner er, for kulturminnenes tilstand, og for hvilke trekk i samfunnet som gjør en ny kulturminnepolitikk nødvendig. Tilstanden til ulike kategorier kulturminner er først og fremst redegjort for i det relativt kortfattede vedlegg 4 (side 192-99). De valgte satsingsområder synes å dekke alt og synes som utvalgets mindretall uttaler å tyde på at man vil satse å prioritere alt høyere, noe som må dessverre sis å være en umulighet.

8. Kommuneprosjektet

Alta kommune støtter arbeidet MVD har igangsatt i forbindelse med "Kommuneprosjektet" høsten 2001 om økt satsing på kulturminner i kommunesektoren og en styrking av kommunesektorens rolle i kulturminneforvaltningen og vil særlig fremheve følgende:

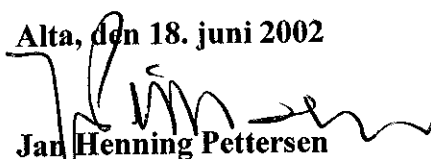
- Betydningen av en klar og ryddig arbeidsfordeling mellom forvaltningsnivåene (se Kap 10 side 106-107).
- At skjøtsels- og vedlikeholdsoppgaver kan overføres til kommunene såfremt det finnes gode skjøtselsplaner.
- At kulturminneoppgavene løses best på laveste nivå, nær dem det gjelder under forutsetning av tilstrekkelig faglig kompetanse. Dette vil fremme det lokale engasjement.
- Viktigheten av regelmessige møter for å diskutere vernestrategier og myndighetsutøvelse
- Betydningen av å samordne og avklare de overordnede større utredninger fra ulike statlige instanser, særlig den her foreliggende utredningen til kulturminneutvalget, NOU 2002:1, og ABM-meldinga fra Kulturdepartementet (St. meld.22, 1999-2000).
- **Og fremfor alt at det er en betingelse at det avsettes øremerkete statlige midler til kulturminneforvaltningen i kommunene.**

Alta 4. juni 2002/HCS

Hovedutvalget for oppvekst, utdanning og kultur i Alta behandlet saken i møte 18.06.2002 som PS sak 0075/02 og gjorde følgende vedtak:

Hovedutvalget for oppvekst, utdanning og kultur slutter seg til "Høringsuttalelse fra Alta kommune" dat. 4. juni 2002 og avgir denne som Alta kommunes uttalelse i saken.

Alta, den 18. juni 2002

Jan Henning Pettersen
kultursjef